

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

22. De Amore actu voluntatis elicito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

pulsatur ac ceditur, ex parte martyris bona est pulsatio qua afficitur, & quicquid boni in ea est, Dei munus, beneficium, & opus est; ex parte vero tyranni, vel carnificis martyrem verberantis, mala est, & Deus non vult, nec facit, ut tyrannus perperam agat, & iniurie martyre pulset ac verberet. **Obijcies**, satis esse ad generale auxilium, quo prima causa cum secunda operatur, si prima causa sponte sua cum secunda producat totum id, quod fit, videlicet actionem & effectum in materia susceptum: nec opus est ut causam secundam, ad agendum moueat & applicet. nam in peccatis, quae perperam committuntur, cum voluntate humana Deus etiam operatur id, quod fit, & est, & tamen Deus ipse non facit, aut vult ut quis peccet, nec voluntatem ad peccandum fleat aut mouet. **Respondeo**, quod Deus velit & faciat ut nos bona velimus, & faciamus, & quod non velit, aut faciat ut nos peccemus, differentia non solum prouenit ex parte Dei, cuius potestas nec crescit nec minuitur, ita ut maior minorue sit, sed ex ipsa etiam natura, & conditione eorum quae fiunt. nam bonorum, non malefactorum, Deus est auctor primus: peccata etenim non facit ipse, aut vult, sed permittit longe ante praenoscens. Et id eo quod Deus alioqui omnipotens non velit, aut non faciat peccata, licet cum voluntate peccante operetur id, quod in peccato re ipsa est & fit, propterea est, quia peccatum fieri non potest Deo volente, & faciente ut quis peccet: at bona quae natura facit vel voluntas, fieri nequeunt nisi volente & faciente Deo, ut ipsa voluntas vel natura faciat. Haec enim rerum, quae fiunt, conditio est, ut aliae sint quas volumus, & facimus, praecognoscens quidem, & permittente Deo, sed non volente & faciente ut faciamus: aliae vero sunt, quas volumus & facimus Deo volente, & faciente ut efficiamus. quemadmodum non est in Deo minor voluntas siue potestas, quam scientia: haec enim & illa aequae est infinita & immensa: & tamen non omnia, quae Deus cognoscit, vult, aut decernit, & facit ut faciamus, nam peccata nouit, & tamen non vult, nec statuit ut faciamus. *In bonis operibus*, inquit Anselmus, lib. de concor. praescien. Dei cum lib. arbitrio prope finem, *Deus facit quod sunt, & quod bona sunt: in malis vero facit id, quod sunt, sed non quod mala sunt.* Nec ex dictis colligitur, contingentes & fortuitos euentus ex natura rerum tolli. nam in natura sunt multae causae, quae & impediti queunt, & re ipsa impediuntur interdum Deo volente, & faciente, ut haec vel illa causa hanc vel illam impediatur: nec tamen Deus se ipsum impedit, quia id euenit, quod ipse voluit; ut eueniret: Creaturae causae sese aliquando impediunt, Deo nihil est fortuitum, sed naturae, vel voluntati creaturae, quae nec omnia praefiniunt, nec omnia prauidit antequam eueniant, quibus si fortuito aliquid accidit, Deus ipse decernit. **Nec in hac parte contra S. Th. sententiam**, quam verissimam puto, Scotus, Gregor. Gabriel, & Dionys. supra citati aliquid dixerunt, quoniam solum locis ante productis docent, effectum non prius a Deo quam a causa secunda produci: quod aliu sensum habet, ut constat ex dictis. Si dicas, Ignis sua natura vult, voluntas suo arbitratu deligit, ergo non solum habet sua natura ignis quo possit vre-

re, sed etiam habet quo vrat, & voluntas quo velit & eligat. **Respondeo**, ignis, dum eius natura, & vis vrendi manet & conseruatur a Deo, habet eo ipso naturaliter quo possit vrere, non tamen eo ipso habet quo vrat, alioqui semper vreret. nam sicut naturam & vim vrendi non habet nisi Deus det & conseruet, sic nec vrit, nisi Deus velit ut vrat. Pari ratione homo, dum natura eius manet, & conseruatur a Deo, liberum habet arbitrium, si mentis sit compos, quo possit velle & eligere bonum, sed non eo ipso vult & eligit, nisi velit Deus ut velit, & eligat.

Cap. XXII.

De amore actu voluntatis elicitio.

PRIMO quaeritur, Quidnam sit amor in voluntate. **Respondeo**, esse actum, quo voluntas vult alicui bonum intelligentia vel ratione perceptum, ac iudicatum. est enim primus voluntatis actus quo res bona per rationem oblata voluntati placet, grata & accepta habetur: quae boni approbatio confirmata amor est, & veluti quidam corroboratus in animo voluntatis complexus. Quare odisse nihil aliud est nisi velle alicui malum. Ex quo efficitur, ut Deus cuncta, quae facit, amet, quia amare, est velle alicui bonum: sed Deus nihil condit ac procreat, quin tribuat ipsi bonum, nam faciens res, causa est ut res ipsae sint; & hoc quod est rem esse, est aliquid boni: ideo Deus siue faciens siue conseruans res, amat eas, quoniam fecit ut essent, ac seruat eas, ne in nihilum, ex quo ipso auctore, fluxerunt, penitus relabantur. Solum vero peccatum odit Deus, quia vult, ut peccatum non sit; ipsos vero peccatores partim odio habet, & partim amat: diligit quidem eos, quatenus naturam & reliquas omnes naturae conditiones habent: vult enim ut homines sint, sensu, ratione, voluntate, & arbitrio vigeant, & praesent; odio vero habet eos ut peccatores. non enim homines vel Angelos vult, ut peccatorum sordibus inquinatos.

Secundo quaeritur, Quotuplex sit Amor in voluntate; **Respondeo**, esse duplicem, nimirum amorem amicitiae, qui dicitur etiam amor beneuolentiae, & amorem concupiscentiae. Amor amicitiae vel beneuolentiae est, quo volumus bonum alicui propter ipsum, hoc est, non quia ex eo utilitas aliqua nobis obuenerit: & hoc amore diligimus Deum & amicos, cum eos charitate complectimur absque villo nostri commodi respectu. **Amor vero concupiscentiae** est, quo volumus bonum alicui non propter ipsummet, sed propter nos, hoc est, quia ex eo aliqua in nos ipsos utilitas manet, ac deriuetur; veluti cum Petrum diligimus propter ipsum quia bonus est, dicitur amor amicitiae vel beneuolentiae: cum vero Petro cupimus bonam valetudinem, dignitatem, honorem, artes, diuitias, est amor concupiscentiae erga valetudinem, artes vel diuitias. quare amor amicitiae per se directo fertur in personam, quae propter se nobis placet, quia bona est: amor vero concupiscentiae per se directo refertur ad ea bona, quae optamus ei, quem beneuolentiae amore prosequimur. **Animaduertendum** est amorem amicitiae in praesentia non ideo

S. Tho. 1. 2.
q. 26. ar. 4.
vult. 3. d.
27. q. 1. ar. 1.

S. Tho. 2. 2.
q. 26. ar. 4.
Gabr. 3. d.
27. q. 1. ar. 1.

dici,

dici, quia referatur ad alterum, qui tãquam amicus nos vicissim amet; sed quia huiusmodi amore alium diligimus propter ipsum. Dicitur itaque amor amicitia, quia amicus amore complectitur alterum, eo quod in se bonus sit, ita ut eum amet propter ipsum: amici enim sese amore prosequuntur ob benevolentiam, non ob propria commoda. Et accipimus modo amicitiam, quae in honestate consistit.

Efficitur ex dictis, ut inimicos & peccatores, cum eos charitate diligimus, amemus amore amicitia, hoc est, benevolentia, quamvis ipsi nos vicissim non ament. Item licet amicitia non sit nisi ad alterum, nos tamen ipsos charitate vel amore amicitia, hoc est, benevolentia diligimus, quia propter nos amamus nos ipsos. Sequitur etiam ut honestatem & virtutes non amore amicitia, sed amore tantum concupiscentia diligamus: honestati enim & virtutibus volumus bonum, id est, cupimus, ut sint propter nos ipsos, quoniam sunt bona commoda & vilia nobis. Si obijcias Aristotelem & Philosophos comuniter docuisse honestatem, & virtutes esse bona, quae propter se expetuntur, ergo amore amicitia diliguntur. Respondeo, eos auctores intelligi in hunc modum: honestas & virtus expetuntur propter se, quia non propter aliud concupitum iucundam vel utile bonum in quod referantur, diliguntur. Nilominus tamen appetuntur propter aliud bonum, quod amore amicitia diligimus, hoc est, propter nos ipsos: seipsum quisque charitate complectitur.

Gabr. 3. d.
27. q. 1. ar.
1. nota. 6.

Tertio quaeritur, Undenam vnus amor sit altero maior, siue sit amor amicitia, siue concupiscentia; Respondeo, Si amor amicitia cum amore concupiscentia conferatur, est maior & melior eo, & natura, causa, & origine prior: quoniam amor concupiscentia ex amore benevolentia manat, ac pendet: & in ipso tanquam sine suo terminatur. Si vero duos amores amicitia inter se comparemus, vnus est maior altero, vel quia intensior actus est, & vehementior; vel quia vni homini maius bonum, quam alteri volumus; vel quia plura bona vni quam alteri cupimus; vel quia vnus amor firmiter est, aut feruentior, aut tenerior altero: aut demum quia amore vnus, & non alterius libenter plura bona facimus, vel mala sustinemus. Ex quo efficitur, ut licet charitate Deum, & hominem propter ipsos diligamus, nimirum quia Deus per ipsum bonus est, & intrinsecus, & natura sua, homo vero beneficio diuinae gratia, & charitatis & actione atque officio virtutis: ipsum tamen Deum magis amamus, quia ei praestantiora, maiora & plura bona volumus, & cupimus. Volumus enim eum esse Deum, omnipotentem, aeternum, immensum, infinitum, & caetera bona habere, quae in eo esse vel ratio naturalis ostendit, vel fides Christiana profitetur. Et eiusdem charitatis studio impulsu inducimur ad hoc, ut plura pro Deo difficilia, & dura patiamur, ita ut si in Deum, vel in hominem amorem deponere cogere, potius amorem in hominem quam in Deum aut negligere, aut etiam exere deberemus. Illud firmius amamus, a cuius amore difficilius auellimur: vnde magis Deum, quam quodcumque aliud procreatum bonum amare debe-

mus: sic etiam sine magis diligimus, quia id, quod ducit ad finem: parentes quam amicos: notos & familiares, quam extraneos & ignotos: id item, quod firmius amamus, anteponimus alteri, quod minus firme diligimus: huius enim facilius quam illius amore deponimus. vnde fit ut vno eodemque actu duo simul amemus, & tamen vnum magis quam alterum diligamus, quoniam vnum firmius, quam alterum amamus, & vni potiora pluraque bona quam alteri exoptamus. Porro surgit amor ex iudicio pulchri aut boni, qui deinde ipsum iudicium confirmat: est amor primus voluntatis motus reliquorum motuum dominator, moderator, ductor & rector: est motus incitabilissimus initio: animi arbitrio facile sumitur; sed non facile deponitur: sensum illabitur; sed ingressus diu & firme animo inhaerescit, nec facile discedit etiam si alas habere fingatur.

Cap. XXIII.

De desiderio, actu voluntatis elicito.

PRIMO quaeritur, Quid sit desiderium in voluntate. Respondeo, esse actum voluntatis, quod bonum futurum, & expectatum tanquam nobis conueniens, & commodum volumus: quamvis desiderium cupiditas sit assequendi bonum, si absit, & conseruandi si adest. Et distinguitur desiderium ab amore, quia amor est boni tum praesentis, tum absentis, Desiderium vero solum est boni absentis, vel expectati, vel futuri; non enim ea desideramus quae habemus. Item amor est tum personae tum rei, & duplex nimirum, vel benevolentiae & amicitiae; vel cupiditatis, & concupiscentiae: amore amicitiae diligimus Petrum aut Paulum propter ipsum; amore concupiscentiae res Petri, Pauli amamus. At vero desiderium omne est amor concupiscentiae non benevolentiae: & per se directio est rei; optamus enim diuitias, decus, famam, gloriam, artes, virtutes, dignitatum & honorum gradus, valetudinem, potentiam, imperium nobis vel nostris. Persona vero est, quatenus eam nobis cupimus tanquam bonum nobis conueniens & commodum. Sic enim desideramus praesentiam amici, ut eum videamus, vel cum eo colloquamur, vel ut boni aliquid ex eius aspectu vel sermone capiamus.

S. Tho. 1. 2.
q. 40. ar. 1.

Secundo quaeritur, Quonam pacto spes a desiderio distinguitur in voluntate. Respondeo, commune esse spei cum desiderio, quod sit boni futuri, & absentis. nam teste Apostolo, Quod habetur, non speratur: quod enim videt quis, inquit, quid sperat? Item, sicut desiderium est rei ut nobis conueniens & commodum, sic etiam spes. Vnde charitate Deum diligimus propter ipsum, spe vero cupimus Deum tanquam bonum nobis conueniens. At vero spes a desiderio secernitur, quod spes est boni futuri & absentis cum certa quadam fiducia consequendi, & possidendi, quam fiduciam desiderium non addit. Est igitur spes veluti quaedam cupiditatis & desiderij forma videlicet fiducia assequendi bonum optatum. quomodo vero spes in appetitu sensus a desiderio differat, & qua ratione in voluntate sit virtus, suis locis explicabo.

S. Tho. 1. 2.
q. 40. ar. 1.

Rom. 8.

Tertio quaeritur, An desiderium, & spes sint boni

boni